

Тема: Хвороби кролів та їх профілактика

План:

- 1. Ветеринарно-санітарні заходи при виробництві продукції кролівництва.**
- 2. Класифікація хвороб кролів.**
- 3. Характеристика хвороб кролів**

1. Ветеринарно-санітарні заходи при виробництві продукції кролівництва.

Кролі відрізняються недостатньою опірністю їхнього організму проти різних хвороботворних агентів зовнішнього середовища. Однак хвороби виникають тільки тоді, коли порушуються елементарні правила профілактики розведення, утримання та годівлі тварин. Сюди входить комплекс селекційного, гігієнічного і ветеринарно-санітарного характеру.

Гігієнічні заходи спрямовані на суворе дотримання умов годівлі та утримання кролів. Незадовільний мікроклімат значно послаблює загальну резистентність організму. Особливо небезпечні протяги, надмірна вологість, наявність шкідливих газів (аміак, сірководень). Згодовування неякісних кормів, різка зміна раціону зумовлюють масові ураження шлунково-кишкового тракту кролів, що призводить до їх загибелі.

Здійснення ветеринарно-санітарних профілактичних заходів має починатись з моменту проектування і будівництва кролеферми.

На місцевості треба вибрати ділянку під забудову кролеферми з врахуванням гігієни земельного майданчику, захисту ферми від панівних вітрів, снігових заносів, опадів та забезпеченості водою, електроенергією, під'їзними шляхами для підвезення кормів.

Кролівницька ферма повинна бути відділена від житлового фонду санітарно-захисною зоною відстанню не менше 300 м. При комплектуванні стада необхідно закупляти здорових кролів міцної конституції і завозити із господарств, благополучних щодо заразних хвороб. Завезених кролів старанно оглядають і карантинують не менше 1 місяця.

Територія ферми повинна мати постійне суцільне огороження, щоб не допускати на ферму інших тварин та сторонніх людей.

Для постійного контролю за здоров'ям проводять ретельний огляд кролів, не рідше 1 раз у місяць, практикують жорстку вибраковку і ізоляцію хворих, що оправдовує себе, бо лікування може виявитись дорожчим, ніж заміна окремої частини стада.

Значне місце в системі профілактичних заходів відводиться *дезінфекції, дератизації і дезінсекції*. Відрізняють *профілактичну (біжучу) і вимушену дезінфекції*. *Профілактичну* дезінфекцію проводять по закінченню чергового технологічного циклу (відсадження кроленят, зняття кролів з відгодівлі, переведення в іншу групу), коли приміщення повністю звільняють від поголів'я. В цей період проводять ретельне очищення, миття і дезінфекцію кролятників. Крім приміщень механічному очищенню, миттю і дезінфекції піддають

інвентар і обладнання. Територію ферми ретельно очищують від гною. Дезінфекцію звичайно проводять обприскуванням розчинами або застосовують аерозолі.

Вимушену дезінфекцію проводять при виявленні захворювань на фермі, щоб не допустити перезараження кролів і розповсюдження інфекції за межі кролівничого господарства. Таку дезінфекцію проводять кожні 3-5 днів.

Аерозольна дезінфекція є більш надійним засобом знезараження середовища. Аерозоль глибоко проникає в щілини, тріщини та інші важкодоступні місця, більш ретельно знезаражує повітря.

З часом, приміщення і обладнання забруднюють пух від кролів і рослинний пил, що спричиняють розповсюдженню інфекцій. Очищення кліток від пуху і пилу проводять газовими горілками. Використання газових горілок потребує суворого дотримання заходів протипожежної безпеки.

Дератизація - боротьба з гризунами (в основному щурами і мишами), які можуть бути переносниками інфекційних і інвазійних захворювань. Крім того, щурі інколи поїдають кроленят, викликають неспокій кролів, пошкоджують корм і матеріали. Профілактичні заходи полягають у попередженні появи, існування і розмноження гризунів, що можна досягти забезпеченням чистоти і порядку в приміщеннях для кролів і підсобних об'єктів. Знищують гризунів механічними, хімічними, біологічними і бактеріологічними методами.

Дезінсекція полягає в застосуванні комплексу заходів, спрямованих на боротьбу з комахами (мухи, блохи, комарі, воші) і кліщами, що є носіями і розповсюджувачами деяких заразних хвороб.

До профілактичних заходів відноситься підтримання чистоти в кролятниках, своєчасне прибирання і знезараження гною, регулярна обробка деззасобами поверхні вигрібних ям і рідини в гноєзбірниках.

2. Класифікація хвороб кролів.

Для кролівника важливо знати зовнішні прояви хвороби і вміти їх визначити. Спеціаліст повинен знати, як ведуть себе здорові кролі, щоб в процесі спостереження відрізнити будь-яке відхилення від норми.

В умовах промислових кролеферм у кролів частіше всього виникають хвороби органів травлення, органів дихання, порушення обміну речовин, сонячні теплові удари, кормові отруєння, що мають незаразний характер. До заразних відносяться захворювання, збудниками яких є фільтрівні віруси, мікроби, гриби та паразити.

Класифікація хвороб кролів

ХВОРОБИ КРОЛІВ					
НЕЗАРАЗНІ				ЗАРАЗНІ	
Похибка в годівлі	Похибка і утриманні	Порушення обміну речовин	Кормові отруєння	Інфекційні	Інвазійні
Стоматит Гастрит Гастроентерит Тимпанія Метеоризм катари	Риніт Бронхіт Пневмонія Сонячні та теплові удари Пододерматити	Гіповітамінози Рахіт Остеомаляція		Міксоматоз Вірусна гемологічна хвороба Віспа Інфекційний стоматит, Риніт, Пастерельоз Колібактеріоз Дерматомікози (стригучий лишай)	Кокцидіоз Вушна короста Свербіж (саркоптоз)

Характеристика хвороб кролів

Пододерматит	Широко розповсюджене захворювання кролів при утриманні на сітчастій підлозі. Хворіють частіше дорослі, у яких на нижній поверхні задніх лап випадає волос, потім утворюються сухі кірочки, що переходять в намілини з тріщинами. Хворі тварини втрачають апетит, худнуть.	Вибраковують хворих тварин. При селекційній роботі проводять добір за опушеністю лап.
Сонячні та теплові удари	Сонячний удар настає раптово при тривалій дії прямих сонячних променів на голову. Тепловий - внаслідок загального перегрівання організму при утриманні тварин в погано вентильованих кролятиках, при підвищеній вологості повітря. Тварини раптово відмовляються від корму, пригнічені, часте дихання. Можливі судороги і швидка загибель.	Забезпечити попередження перегріву, налагодити надійну вентиляцію або відкрити вікна і двері. Хворих кролів переносять в прохолодне місце, періодично оприскують холодною водою.
Отруєння	Виникають під дією отруйних речовин на організм. Отруєння бувають кормові (неправильно виготовленими або недоброякісними кормами), хімічні (пестицидами), отруйними травами (блекота, болиголов, дурман, чемериця та ін.). За клінічними ознаками відрізняють гострі і хронічні отруєння. Діагноз встановити важко.	Основою профілактики є недопущення у корм і воду продуктів, що містять отруйні речовини. Дотримуватись інструкції з проведення ветеринарної дезінфекції, обов'язковий контроль за якістю кормів.
Інфекційні хвороби		
Міксоматоз	Збудник - вірус, що швидко розмножується. У кролів на різних ділянках тіла виникають пухлини - міксоми. Проявляється хвороба частіше влітку й восени. Переносником вірусу є комахи (комарі, воші, блохи), механічними носіями можуть бути люди, птиця. Хвороба проходить у 2-х формах: класичній (набряковій), вузликовій (атипічній). При класичній виникає двосторонній кон'юнктивіт, на голові, підгрудки, спині - набряки. Хвороба продовжується 4-10 днів. Смертність - до 90 %. Вузликова форма хвороби проходить легше. У кролів на спині, вухах, голові, віках з'являються вузлики, які на 10—14-й день некротизуються. Смертність - до 70 %. Епізоотії міксоматозу виникають в будь-яку пору року, але найбільш важко проходять у вологе і прохолодне літо.	У загрозованих пунктах використовують тільки моновакцину, обробляючи з 28-денного віку здорових кроленят. Молодняк ревакцинують через три місяці. В благополучних господарствах дорослих кролів імунізують дворазово весною з інтервалом 30 днів, а молодняк - з 1,5 місячного віку і через 3 місяці ревакцинують. Імунітет настає через 7-9 днів і тягнеться не менше 12 міс.
Вірусна гемо-рогічна хвороба кролів	Високо контагіозне, гостре захворювання. Збудник - вірус, що вражає тільки кролів. Хвороба поширюється блискавично і повсюдно. Передається вірус через корми, транспорт, одяг. При занесенні вірусу кролі гинуть через 1-4 дні. Загибель (до 90 %) настає внаслідок геморо-гічного діатезу внутрішніх органів, особливо легень і печінки.	Дотримуватись ветеринарно-санітарних правил з утримання кролів - закритий режим кролеферми, обладнання дезбар'єрів і дезковриків. Вакцинацію молодяку проводять одноразово після 1,5 міс, а дорослих - один раз у рік восени.

Інфекційний стоматит ("мокра мордочка")	Захворювання молодих особин супроводжується запальними процесами слизової оболонки ротової порожнини і великим слиновиділенням. Збудник - вірус, що розповсюджується при антисанітарних умовах утримання.	Профілактика ґрунтується на суворих виконаннях загальних ветеринарно-санітарних вимог.
Віспа	Висококонтагіозне захворювання, вірусної етіології, що характеризується вузликовими висипаннями на шкірі вух, повік, черева, спині і лап. До віспи сприйнятливі кролі всіх вікових груп. Смертність - 35-100 %. Перебіг хвороби може бути надгострий, гострий і хронічний. Носіями вірусу можуть бути гризуни, птиця, коти і люди. Сезонність не виражена. Проявляється у вигляді ензоотії.	Лікування не розроблене. Для профілактики віспи необхідно дотримуватись ветеринарно-санітарних вимог. Клінічно здорових кролів у неблагополучному господарстві імунізують сухою віспою вакциною, яку розводять 25-50 % розчином гліцерину. Всіх хворих кролів забивають.
Пастерельоз	Збудник цієї хвороби - бактерія пастерела. Бактеріальне захворювання перебігає у кролів у вигляді ензоотичних спалахів у надгострій, гострій, підгострій і хронічній формах. Сприйнятливі всі форми домашніх і диких тварин, а також людина. Хворіють кролі з 40-денного віку в будь-яку пору року. Джерелом збудника є хворі і перехворівши тварини, що виділяють пастерелу в навколишнє середовище з виділенням із носа, екскрементами, а також переносяться з кормами, транспортом, інвентарем. Носіями збудника можуть бути люди, птиця, гризуни.	Практикують проведення аерозольних обробок кролів розчинами антибіотиків і сульфаніламідів. Застосовують гіперімунну протипас-терильозну сироватку, а з лікувальною метою використовують антибіотики і сульфаніламідні препарати.
Лістеріоз	Бактеріальна інфекція кролів, що уражає не тільки кролів, але і інших ссавців, а також людину. Збудник - бактерія лістерія. Характеризується ураженням центральної нервової системи і порушенням функції відтворення. В господарствах лістеріоз кролів проявляється у вигляді спорадичних випадків, або ензоотичних спалахів. Лістеріозом хворіють в основному вагітні самки в будь-яку пору року, але частіше у весняно-літній період. Джерелом інфекції є хворі лістеріозом кролі, а також лістеріоносії. Природний осередок лістеріозу - миші, щурі. Хвороба проявляється в звертхострій, гострій, хронічній і атипичній формах. Характерна ознака - аборт в другій половині вагітності. Після абортів - параліч кінцівок. Хвороба продовжується два - чотири дні і закінчується смертю.	Дотримуватись санітарно-ветеринарного утримання і завезення кролів, систематично боротися з гризунами. Хворих і перехворівших кролів забивають. М'ясо можна використовувати після двогодинного варіння. Лікування при лістеріозі недоцільне.
Колібактеріоз	Широко розповсюджена інфекція кролів, що викликається кишечною паличкою і характеризується розладом функцій шлунково-кишкового тракту. Проявляється у вигляді спорадичних випадків або ензоотичних спалахів у будь-яку пору року. Хворіє молодняк з перших днів життя. Хворі кролі пригнічені, малорухомі, з'являється пронос. Кролі швидко худнуть і через 3-5 днів гинуть. На розтині спостерігаються зміни в кишечнику. За умов виключення інфікованих кормів із раціону через чотири - п'ять днів захворювання на фермі припиняється.	Визначають джерело інфекції. Здійснюють загальні заходи з попередження шлунково-кишкових захворювань. Посилюють контроль за якістю кормів. Для лікування застосовують антибіотики, включаючи їх в корм.
Дерматомікоз	Дерматомікози (трихофітія, мікроспорія, парша), або загальна назва - стригучий лишай - хронічні інфекційні захворювання тварин і людини. Збудники - гриби, що вражають шкіру і волосний покрив. Сприйнятливі кролі всіх вікових груп, але частіше хворіє молодняк з 25-30-денного віку. Джерелом інфекції є хворі кролі. Факторами передачі збудника можуть бути приміщення, клітки, підстилка, обладнання, гній, а також миші, коти. Клінічні ознаки - на шкірі вік, носа, губи, вухах, кінцівках, а потім по всьому тілі pojawiaються округлі цятки, покриті лусочками. У кролів проявляється сверблячка, вони розчісують місце ураження, частіше на вухах. Часто лишайні плями зливаються і розповсюджуються по всьому тілі. Загибель від дерматомікозів буває рідко.	Дотримання ветеринарно-санітарних правил, створення комфортних умов утримання і забезпечення повноцінної годівлі. При проявах дерматомікозу кролів оглядають кожні 10 днів. Хворих ізолюють і імунізують вакциною "Ментавак". Лікування полягає у змазуванні уражених місць 10 % розчином саліцилової кислоти на 5 % спиртовому розчині йоду та іншими засобами.
Інвазійні хвороби		
Кокцидіоз (ейміріоз)	Протозойне захворювання, що супроводжується схудненням. Збудник - одноклітинний паразит (кокцидія). Хворіє молодняк у 3-4 міс. Дорослі кролі є носіями. Зараження проходить через корм, підстилку. Ознаки хвороби - чергування у кролів проносів і запорів, загибель на 10-15 день.	Утримання кролів на сітчастій підлозі, суворе дотримання норм годівлі, своєчасне видалення гною.
Вушна короста (псороптоз)	Викликається коростяним кліщем, який паразитує на внутрішній поверхні вушної раковини. У кролівничих господарствах ураженість досягає 25-30 %.	Проводять щоденний огляд тварин, ізолюють хворих, проводять дезінфекцію. При виявленні вушної корости все поголів'я обробляють сумішшю скипидару з олією двічі з інтервалом у 6-7 днів.
Саркоптоз (акароз)	Коростяне захворювання кролів, яке перебігає хронічно. Збудником є свербуновий кліщ, який прогризає ходи в глибині рогового шару шкіри. Кролі чухаються, на уражених ділянках шкіри при розчісуванні виділяється водянистий секрет, що засихає у вигляді кірочок і струпів.	Хворих, підозрюваних на зараження кролів ізолюють. Приміщення та інвентар знезаражують гарячою 5 % емульсією креоліну. Маточне поголів'я періодично обстежують.

Контрольні запитання:

1. Які причини можливого захворювання кролів?
2. Назвіть елементарні санітарно-профілактичні заходи на кролефермі.
3. Надайте класифікацію хвороб кролів.

4. Розкажіть про ознаки і причини виникнення незаразних хвороб кролів.
5. Охарактеризуйте найпоширеніші інфекційні хвороби, їх збудники і лікування.